

САОПШТЕЊЕ

3С72

број 344 - год. LXI, 28.12.2011.

Статистика животне средине

СРБ344 3С72 281211

Потрошња опасних хемикалија у Републици Србији, 2009. и 2010.

– Претходни резултати –

Саопштење садржи изабране статистичке податке о производњи, увозу/извозу, израчунатој потрошњи опасних хемикалија у Републици Србији у 2009. и 2010. години, као и податке о њиховој потрошњи у секторима обухваћеним истраживањем о потрошњи опасних хемикалија.

Укупна количина произведених опасних хемикалија у 2010. години већа је за 69,3% у односу на 2009. годину.

Од укупне количине произведених опасних хемикалија у 2009. години, према класи токсичности, у класи канцерогених, мутагених и токсичних по репродукцију (А) произведено је 1%, веома токсичних (С) 28,8%, токсичних (D) 46,3% и штетних (Е) 24,3%.

Од укупне количине произведених опасних хемикалија у 2010. години, према класи токсичности, у класи канцерогених, мутагених и токсичних по репродукцију (А) произведено је 0,3%, веома токсичних (С) 37,3%, токсичних (D) 54,1% и штетних (Е) 8,2%.

1. Производња опасних хемикалија, према класи токсичности

Класе токсичности	Производња опасних хемикалија, t	
	2009	2010
Укупно	441 605	747 841
А – канцерогене, мутагене и токсичне по репродукцију	2 460	2 548
В – хронично токсичне	2	-
С – веома токсичне	127 234	279 280
Д – токсичне	204 472	404 935
Е – штетне	107 437	61 078

У 2010. години забележена је смањена количина увезених опасних хемикалија, и то у класи канцерогених, мутагених и токсичних по репродукцију (А) за 58,2%, хронично токсичних (В) 44%, веома токсичних (С) 6%, токсичних (D) 16,3%, док је у класи штетних (Е) забележена повећана количина за 19,7% у односу на 2009. годину.

У 2009. години, према класи токсичности опасних хемикалија, у класи канцерогених, мутагених и токсичних по репродукцију (А) извезено је 4,7%, хронично токсичних (В) 1,5%, веома токсичних (С) 9,8%, токсичних (D) 11,4% и штетних (Е) 72,6%.

У 2010. години, према класи токсичности опасних хемикалија у класи канцерогених, мутагених и токсичних по репродукцију (А) извезено је 1,1%, хронично токсичних (В) 1%, веома токсичних (С) 35,7%, токсичних (D) 49,8% и штетних (Е) 12,7%.

2. Увоз и извоз опасних хемикалија, према класи токсичности

Класе токсичности	Увоз, t		Извоз, t	
	2009	2010	2009	2010
Укупно	105 083	105 870	85 034	213 177
A – канцерогене, мутагене и токсичне по репродукцију	165	69	3 970	2 423
B – хронично токсичне	5 370	3 008	1 306	1 593
C – веома токсичне	17 947	16 867	8 322	76 017
D – токсичне	32 599	27 271	9 673	106 146
E – штетне	49 002	58 655	61 763	26 998

Укупна израчуната количина потрошених опасних хемикалија у 2010. години већа је за 38,8% у односу на 2009. годину.

У 2010. години забележена је смањена израчуната количина потрошених опасних хемикалија, и то у класи хронично токсичних (B) за 65,1%, штетних (E) за 2,1%, док је раст забележен у класи веома токсичних (C) за 60,8% и у класи токсичних (D) за 43,4% у односу на 2009. годину.

3. Потрошња¹⁾ опасних хемикалија, према класи токсичности

Класе токсичности	Потрошња опасних хемикалија, t	
	2009	2010
Укупно	461 654	640 534
A – канцерогене, мутагене и токсичне по репродукцију	-1 345 ²⁾	194
B – хронично токсичне	4 066	1 415
C – веома токсичне	136 859	220 130
D – токсичне	227 398	326 060
E – штетне	94 676	92 735

¹⁾ Израчуната вредност (производња + увоз - извоз)

²⁾ Негативна вредност – јер је у извезену количину опасних хемикалија укључен део залиха из претходне године.

У табели 4 приказане су вредности потрошње опасних хемикалија, које су добијене редовним статистичким истраживањем о потрошњи опасних хемикалија.

4. Потрошња опасних хемикалија, према класама токсичности, за секторе обухваћене истраживањем о потрошњи опасних хемикалија¹⁾

Класе токсичности	Потрошња опасних хемикалија, t	
	2009	2010
Укупно	425 419	577 646
A – канцерогене, мутагене и токсичне по репродукцију ²⁾	14 495	18 719
B – хронично токсичне ²⁾	12 891	14 634
C – веома токсичне	106 117	177 009
D – токсичне	227 177	293 677
E – штетне	64 740	73 606

¹⁾ Обухвата секторе: Рударство, Прерађивачка индустрија, Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром, Снабдевање водом и управљање отпадним водама (области Скупљање, пречишћавање и дистрибуција воде и Уклањање отпадних вода).

²⁾ Количина потрошених опасних хемикалија класе А и Б у 2009. и 2010. години у секторима обухваћеним истраживањем (табела 4) већа је од израчунате потрошње опасних хемикалија за Републику Србију (табела 3) јер листа изабраних токсичних хемикалија са PRODCOM листе индустријских производа није била у потпуности усаглашена са српском Номенклатуром индустријских производа (НИП).

Методолошка објашњења

Приказани подаци за 2009. и 2010. годину прикљупени су комплексним статистичким истраживањем о опасним хемикалијама.

Листа опасних хемикалија која се користи у истраживању о опасним хемикалијама састављена је на основу својстава хемикалија које утичу на живот и здравље људи.

Према степену токсичности, извршена је класификација опасних хемикалија на пет класа: класа А – канцерогене, мутагене и токсичне по репродукцију, класа В – хронично токсичне (нпр. сензибилизација итд.), класа С – веома токсичне, класа D – токсичне, и класа Е – штетне.

Хемикалија је било који елемент, хемијско једињење или смеша њихових елемената и/или једињења.

Канцерогена хемикалија јесте хемикалија која, ако се удише, прогута или продре кроз кожу, може да изазове рак или повећа могућност његовог настанка.

Мутагена хемикалија јесте хемикалија која, ако се удише, прогута или апсорбује кроз кожу, може да изазове наследне генетске промене или повећа могућност њиховог настанка.

Хемикалија токсична по репродукцију јесте хемикалија која, ако се удише, прогута или апсорбује кроз кожу, може да изазове ненаследне штетне ефекте код потомства и/или ослаби мушке или женске репродуктивне функције, односно да ослаби њихову способност или да повећа могућност њиховог настанка.

Хемикалија која изазива сензибилизацију јесте хемикалија која, ако се удише или продре кроз кожу, може да изазове реакцију преосетљивости, а дуже излагање тој хемикалији може да изазове карактеристичне штетне ефекте.

Веома токсична хемикалија јесте хемикалија која у веома малим количинама, ако се удише, прогута или апсорбује кроз кожу, изазива смрт, акутно или хронично оштећење здравља.

Токсична хемикалија јесте хемикалија која у малим количинама, ако се удише, прогута или апсорбује кроз кожу, изазива смрт, акутно или хронично оштећење здравља.

Штетна хемикалија јесте хемикалија која, ако се удише, прогута или апсорбује кроз кожу, изазива смрт, акутно или хронично оштећење здравља.

Листа хемикалија која се користи у истраживању о опасним хемикалијама у складу је са Уредбом о регистрацији, евалуацији и ауторизацији хемикалија 1907/06 (REACH – Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemical substances), а дефинисана PRODCOM (PRODuCts of COMmunity) листом.

Детаљнији приказ методологија доступан је на веб-страни РЗС-а:

<http://webrzs.stat.gov.rs/WebSite/userFiles/file/Zivotna%20sredina/SMET8/SMET011110C.pdf>

Републички завод за статистику од 1999. године не располаже појединим подацима за АП Косово и Метохија, тако да они нису садржани у обухвату података за Републику Србију (укупно).